

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

О.В. Пономаренко
(ініціали та прізвище)

2023 р.

ПАТОПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

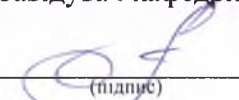
підготовки магістра

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 053 – психологія
освітньо-професійна програма «ПСИХОЛОГІЯ»

Укладач: Ткалич М.Г., д-р психол.наук, професор, професор кафедри психології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від "31" 08 2023 р.
Завідувач кафедри психології

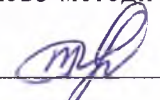

(підпис) Н.О. Губа
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
«Психологія»

(підпис) Г.О. Горбань
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету СПП

Протокол № 1 від "30" 08 2023 р.
Голова науково-методичної ради факультету
СПП

(підпис) Т.В. Турбар
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
		Дисципліни вільного вибору здобувача освіти в межах спеціальності	
Спеціальність 053 - Психологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		3	3
	Лекції		
	12 год.	4 год.	
Змістових модулів – 2	Практичні		
	10 год.	8 год.	
	Самостійна робота		
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Кількість поточних і контрольних заходів – 18	68 год.	78 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Патопсихологічна діагностика» – забезпечення здобувачів теоретичними знаннями та практичними вміннями з основ патопсихології та формування здатності застосовувати на практиці патопсихологічний діагностичний інструментарій, використовуючи здобутки сучасної психологічної науки.

Завдання дисципліни:

1. Формування спеціальних знань, необхідних для здійснення патопсихологічного обстеження особистості
2. Оволодіння знаннями щодо методів патопсихологічного обстеження, їх валідності, надійності, класифікації.
3. Формування спеціальних вмінь, що забезпечують професійний підхід до проведення патопсихологічного обстеження особистості.
4. Формування компетентностей застосовувати валідні та надійні методи психологічної діагностики для виявлення патопсихологічних феноменів.
5. Формування ефективних навичок аналізувати та представляти результати психодіагностичного обстеження.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми за результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач має

набути такі програмні компетентності:	методи і контрольні заходи
– ІК. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.	– метод усного контролю, – метод письмового контролю, – метод тестового контролю, – метод практичної перевірки,
- ЗК1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	– метод самооцінки
- ЗК2 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	– вхідний контрольний захід; – поточні контрольні заходи,
- ЗК4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	– тематичні контрольні заходи;
- ЗК6 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	– атестаційний контроль;
- ЗК7 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	

– СК4 Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік	– підсумковий контроль. – контроль на практичних заняттях.
– СК15 Здатність ефективно забезпечувати супровід щодо збереження та зміцнення психічного здоров'я в умовах воєнних дій, подолання важких психологічних станів, характерних для учасників бойових дій; надання психологічної допомоги постраждалим від насильства та воєнного терору та їх близьким, які відчувають емоційне напруження та страждання	
досягти таких програмних результатів навчання:	методи і контрольні заходи
ПРН2 Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів	– метод усного контролю, – метод письмового контролю,
ПРН4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій	– метод тестового контролю, – метод практичної перевірки,
ПРН7 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях	– метод самооцінки – вхідний контрольний захід; – поточні контрольні заходи, – тематичні контрольні заходи;
ПРН12 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки	– атестаційний контроль; – підсумковий контроль. – контроль на практичних заняттях.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Патопсихологічна діагностика» логічно й змістовно-методично пов'язана з дисциплінами «Психодіагностика», «Патопсихологія», «Клінічна психологія», «Експериментальна психологія».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи патопсихологічної діагностики

Тема 1. Патопсихологічне дослідження: принципи та методи

Особливості патопсихологічного дослідження. Завдання патопсихологічного дослідження. Описово-феноменологічна парадигма клініко-психологічного дослідження. Основні принципи клініко-психологічного дослідження. Основні методи патопсихологічного дослідження: експеримент, спостереження, методи опитування, проєктивні методики.

Тема 2. Принципи побудови патопсихологічного обстеження

Методи дослідження в патопсихології, їхня класифікація, особливості застосування. Значення патопсихологічних досліджень для теоретичних питань психіатрії і методологічних питань психології. Спостереження. Бесіда: інтерв'ю, збір і аналіз анамнезу. Приладові психофізіологічні і апаратурні методики. Тести, опитувальники. Проєктивні методи в патопсихології.

Тема 3. Патопсихологічне обстеження дітей

Принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей. Роль даних про порушення розвитку дитини. Методи дослідження порушення психічних процесів, станів та особистісного розвитку дітей. Психологічні особливості діагностичного обстеження дитини.

Тема 4. Патопсихологічне обстеження дорослих.

Принципи побудови патопсихологічного обстеження дорослих. Роль даних про порушення розвитку особистості. Методи дослідження порушення психічних процесів, станів та особистісного розвитку дорослих. Психологічні особливості діагностичного обстеження дорослого.

Змістовий модуль 2. Методи патопсихологічного обстеження

Тема 5: Клінічне діагностичне інтерв'ю: принципи побудови

Поняття про діагностичне клінічне інтерв'ю. Мета, структура та принципи. Етапи проведення інтерв'ю. Структура клінічного інтерв'ю в психоаналітичному підході (за Н. Мак Вільямс). Діагностичне інтерв'ю у когнітивно-поведінковому підході. Вимоги до спеціаліста. Важливість спостереження. Особливості побудови контакту.

Тема 6: Методи патодіагностики пізнавальної сфери та мислення.

Патопсихологія пізнавальної сфери та можливості діагностики. Патопсихологія мислення. Клінічна і психологічна феноменологія порушень мислення, основні критерії їх диференціації. Діагностика порушення операціонального аспекту мислення. Діагностика порушення особистісного компоненту мислення. Діагностика порушення динаміки діяльності мислення. Характеристика патопсихологічної структури порушень мислення при психічних захворюваннях (шизофренії, епілепсії, енцефаліті, деменції).

Тема 7: Патодіагностика розладів особистості.

Патопсихологічні прояви порушень особистості. Патопсихологічний підхід до вивчення особистісних порушень: методологічні передумови і основні принципи аналізу. Основні методичні прийоми дослідження порушень особистості в патопсихології. Методи психологічної діагностики розладів особистості. Порушення структури ієрархії мотивів. Формування патологічних потреб і мотивів. Порушення сенсоутворювання. Порушення саморегуляції і опосередкування. Порушення критичності і спонтанності поведінки. Порушення формування характерологічних особливостей особистості.

Тема 8: Проективні методи в патопсихологічній діагностиці

Поняття про проекцію та проективний метод. Переваги та обмеження проективного методу. Класифікація проективних методів. Тематичний аперцептивний тест (ТАТ): можливості клінічного використання. Методика Роршаха: застосування у клінічній практиці.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів	
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, балів	Практ. зав-ня, балів
		ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.		
1		10	6	4	2	6	4	18	20	10	10
2		12	6	8	2	4	4	20	28	10	10
Усього за змістові модулі	60	22	12	12	4	10	8	38	48	30	30
Екзамен	30							30	30	20	20
Разом		90						68	78	100	

5. Теми лекційних занять

Змістовий модуль	Назва теми	Кількість годин	
		ден.	заоч.
1	Тема 1. Патопсихологічне дослідження: принципи та методи	2	2
1	Тема 2. Принципи побудови патопсихологічного обстеження	2	
2	Тема 5: Клінічне діагностичне інтерв'ю: принципи побудови	2	2
2	Тема 6: Методи патодіагностики пізнавальної сфери та мислення.	2	
2	Тема 7: Патодіагностика розладів особистості.	2	
2	Тема 8: Проективні методи в патопсихологічній діагностиці	2	
Разом		12	4

6. Теми практичних занять

Змістовий модуль	Назва теми	Кількість годин	
		ден.	заоч.
1	Тема 2. Принципи побудови патопсихологічного обстеження	2	2
1	Тема 3. Патопсихологічне обстеження дітей	2	1
1	Тема 4. Патопсихологічне обстеження дорослих.	2	1
2	Тема 6: Методи патодіагностики пізнавальної сфери та мислення.	2	2
2	Тема 7: Патодіагностика розладів особистості.	2	2
Разом		10	8

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

Змістовий модуль	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	Навчальний тест	Змістовий модуль 1	Правильна відповідь	2
	Конспектування першоджерел	Наукова література з тем модуля 1	Якість підготовленого конспекту	2
	Участь у загальному обговоренні з тем практичних занять	Практична перевірка, усний контроль з теми практичного заняття 1	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	4
2	Навчальний тест	Змістовий модуль 2	Правильна відповідь	2
	Конспектування першоджерел	Наукова література з тем модуля 2	Якість підготовленого конспекту	2
	Участь у конференції з тем практичних занять	Практична перевірка, усний контроль з тем практичних занять	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	4
3	Навчальний тест	Змістовий модуль 3	Правильна відповідь	4
	Конспектування першоджерел	Наукова література з тем модуля 3	Якість підготовленого конспекту	4
	Участь у загальному обговоренні з тем практичних занять	Практична перевірка, усний контроль з тем практичних занять	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	26
Атестації	Атестаційний контроль 1	Тестування 1	Правильна відповідь	5
	Атестаційний контроль 2	Тестування 1	Правильна відповідь	5
Усього за контр.заходів	16			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Підсумковий тест	Зміст дисципліни	Правильна відповідь	20
	Практичні індивідуальні завдання:	Завдання 1: Провести патопсихологічне клінічне інтерв'ю Завдання 2: Дослідити мисленеву діяльність на наявність патопсихологічних відхилень	Вимоги та критерії до виконання та оформлення подано у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібн. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 242 с.

2. Гурська Т., Турецька Х. Патопсихологія: навчально-практичний посібник. Тернопіль: Богдан, 2016. 160 с.
3. Довідник діагностичних критеріїв DSM-5 від Американської психіатричної асоціації. Львів: Галицька Видавнича Спілка. 2023. 474 с.
4. Кехеле Х., Томе Г. Психоаналітична терапія. Теорія і практика. Том 1. Теорія. К.: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2021. 720 с.
5. Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л., Піскун В. М. Основи дитячої патопсихології. К.: Перун, 1996. 463 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи: Навч.-метод. посібник / За ред. Мартинюка В.Ю., Зінченко С.М. К.: Інтермед, 2005. 416 с.

Додаткова:

1. Крюкова М.А., Курова А.В. Патопсихологія: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 38 с.
2. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. К., 2001.

10. Інформаційні ресурси

1. Платформа з клінічними тестами <https://start.ua-test.com>
2. Платформа для онлайн досліджень <https://rating.online>
3. Наукова бібліотека ЗНУ каталог. URL : <http://ebooks.znu.edu.ua/ufd/index.php>
4. Електронна бібліотека НАПН України. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/>
5. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України "Актуальні проблеми психології" . URL : <http://www.apppsychology.org.ua/index.php/ua/>
6. Наукові видання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, підготовлені за результатами фундаментальних досліджень (доступні для завантаження в форматі PDF) . URL : <http://inpsy.naps.gov.ua/info/273/>
7. Наукометричні фахові видання з психології. URL : <http://inpsy.naps.gov.ua/info/272/>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>